

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2012-2014

Środowisko rodzinne jest wyjątkowym środowiskiem wychowawczym, odpowiadającym potrzebom naturalnym dziecka, a przede wszystkim jego potrzebom psychicznym takim jak potrzeba miłości, poczucie bezpieczeństwa i bliskości, przynależności i szacunku, godności i piękna, wzoru i ideału. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Podstawy prawne:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 149, poz. 887),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2010 r. Nr 125, poz. 842),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2010 r. Nr 125 poz. 842)
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).

I. Diagnoza

Do opracowania Diagnozy do Programu wykorzystano raport z badań monitoringowych wykonanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2010 r. Jedną z metod służących sporządzeniu analizy była ankieta przeprowadzona wśród losowo wybranych mieszkańców gminy. Spośród najważniejszych powodów problemów

społecznych, 91 % badanej populacji stwierdza, iż najbardziej dostrzeganym problemem społecznym jest bezrobocie. Na drugim miejscu znalazł się problem alkoholowy. Cechę tę wskazuje 87 % ankietowanych, tuż za nią dostrzegana jest bieda 77%. Ponad połowa respondentów 52% zauważa wokół siebie również dzieci zaniedbane. W opiniach osób 41% dostrzega przestępczość. 39% ankietowanych wskazuje narkomanię oraz 21% bezdomność.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku wynika, iż 70 dzieci z Gminy Bystrzyca Kłodzka umieszczonych jest w rodzinach zastępczych. W 2012 r. na dzień 20 stycznia, troje dzieci z naszej Gminy Postanowieniem Sądu Rejonowego w Kłodzku zostało umieszczone w pieczy zastępczej.

Pod uwagę wzięto również materiały uzyskane w toku wykonywanej pracy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2011 r. - 2.178 mieszkańców Gminy Bystrzyca Kłodzka objętych było różnorodnymi finansowymi formami pomocy społecznej, co stanowi 11 % ogółu mieszkańców Gminy. Dodatkowo - 424 rodziny objęte były wyłącznie pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych.

Powody przyznania pomocy przedstawia tabela poniżej.

Powód przyznania pomocy	2009		2010		2011	
	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
ogółem	997	2435	978	2318	933	2178
ubóstwo	583	1535	580	1486	579	1443
Sieroctwo	1	1	1	1	1	1
Bezdomność	15	22	24	32	32	44
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	16	81	18	88
Bezrobocie	645	1808	640	1727	645	1690
Niepełnosprawność	293	592	292	578	248	488
Długotrwała lub ciężka choroba	257	501	256	511	238	432
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	190	699	196	679	185	634
W tym:						
Rodziny niepełne	154	491	162	485	156	467
Rodziny wielodzietne	47	262	44	241	35	201
Przemoc w rodzinie	1	8	3	14	2	12
Potrzeba ochrony ofiar handlu	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	191	380	180	339	163	298
Narkomania	2	5	1	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	12	23	14	22	15	24
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	1	0	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	30	66	6	17	3	6
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane z OPS w Bystrzycy Kł.

Szczegółnej opieki wymagają dzieci wychowywane w rodzinach ubogich. Pracownicy socjalni, wspólnie z pedagogami szkolnymi, podejmują działania w celu objęcia dożywianiem wszystkich dzieci, uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, a także tych, które uczęszczają do przedszkola. W 2011 r. 398 dzieci i młodzieży objęto tą formą pomocy. W stołówce szkolnej dzieci spożywają posiłek dwudaniowy, natomiast w szkołach, gdzie nie ma stołówki, dzieci otrzymują pomoc w formie śniadań szkolnych.

Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na formy pomocy nie mieszczące się w sferze finansowej, usługowej, czy w naturze. Coraz częściej podopieczni pomocy społecznej poszukują wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego oraz pracy socjalnej. Praca socjalna z rodziną/osobą samotną swój początek ma zawsze w miejscu, gdzie egzystuje podopieczny. W naturalnym środowisku życia wyraźnie manifestują się możliwe zagrożenia, jak i elementy, na których można budować program pomocowy.

II. Cel główny

Wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Bystrzyca Kłodzka.

III. Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- a) objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w formie dwudaniowych obiadów, na terenie placówek oświatowych;
- b) udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych uzyskanych z programu PEAD, „Działania na rzecz mieszkańców Gminy Bystrzyca Kłodzka w zakresie pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, poprzez zapewnienie żywności i wydawanie jej w wyznaczonych punktach”;
- c) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne na terenie gminy;
- d) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków;
- e) aktywizacja zawodowa rodzin z problemem długotrwałego bezrobocia
- f) organizacja wypoczynku letniego w okresie wakacyjnym.

2. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:

- a) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i innych specjalności;
- b) utworzenie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem poprzez zatrudnienie specjalistów;

- c) podejmowanie działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, poprzez organizowanie i finansowanie ze środków gminy oraz środków pozyskanych spotkań z fachowcami i terapeutami różnych specjalności;
- d) organizowanie narad, szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej i instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom;
- e) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacyjnych.

3. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, w szczególności poprzez:

- a) monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych i asystentów rodzinnych;
- b) zachęcanie dzieci z rodzin wieloproblemowych do uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego, szczególnie w zajęciach socjoterapeutycznych;
- c) wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci.

4. Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez:

- a) profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami;
- b) intensyfikację działań podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny, a przyjętych do realizacji w ramach „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień (alkoholizm, narkomania) oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”;

5. Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych, w szczególności:

- a) koordynacja działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym bieżąca współpraca podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i młodzieży;
- b) wspieranie i finansowanie edukacji służb społecznych w zakresie wykorzystania metody pracy interdyscyplinarnej w rozwiązywaniu problemów dziecka i rodziny;
- c) dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne.

IV. Adresaci programu

1. Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
2. Rodziny, w których występuje problem przemocy.
3. Rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem.
4. Rodziny zastępcze.
5. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych i innych.
6. Dzieci i młodzież z rodzin z „grupy ryzyka”.
7. Dzieci i młodzież zagrożona demoralizacją.
8. Dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

V. Zasoby

Na terenie Gminy Bystrzyca Kłodzka w budowę lokalnego systemu opieki nad dziećmi i rodzinami wymagającymi wielokierunkowej pomocy do jej realizacji przewiduje się:

- placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bystrzycy Kłodzkiej
- Komisariat Policji w Bystrzycy Kłodzkiej,
- Straż Miejska w Bystrzycy Kłodzkiej,
- Centrum Integracji Społecznej w Bystrzycy Kłodzkiej
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bystrzycy Kłodzkiej,
- Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kłodzku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku filia w Bystrzycy Kłodzkiej,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Kłodzku,
- niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,
- organizacje pozarządowe,
- parafie.

VI. Realizacja programu

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrzycy Kłodzkiej. Program realizowany będzie na terenie Gminy Bystrzyca Kłodzka w latach 2012–2014. W lokalnym systemie działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych rodziny należy wziąć pod uwagę uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji. W działaniach profilaktycznych na rzecz rodzin wychowujących dzieci należy szczególną rolę przypisać organizacjom pozarządowym . Tak rozumiany program stanowić będzie pełne i kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

VII. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Bystrzyca Kłodzka oraz budżetu państwa (programy rządowe).

VIII. Monitorowanie Programu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bystrzycy Kłodzkiej będzie co roku przedstawiał Radzie Miejskiej syntetyczne sprawozdanie z realizacji Programu, ujęte w corocznych sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień (alkoholizm, narkomania) oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Po zakończeniu Programu Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Miejskiej do dnia 31.03.2015 r. sprawozdanie z realizacji Programu.